

Miljö - och ekonomigruppen

Förslag till arbetsprogram och budget 2005

1. Sammanfattning av arbetsprogrammet

Miljö- och ekonomigruppens huvudmål är att bidra till skapandet av en ekonomisk utveckling som bygger på hållbara produktions- och konsumtionsmönster där miljöbelastning och ekonomisk tillväxt inte kopplas samman. Gruppen skall genom att utvärdera och analysera erfarenheter av ekonomiska styrmedel sträva efter att medverka till underlag för beslutsfattande på området.

Miljö- och ekonomigruppens skall under år 2005 fokusera sitt arbete på följande:

- Projektet *"Verkemiddel for forvaltning av biologisk mangfold i skog og våtmark"* blir klart i slutet av år 2004. Gruppen skall under början av år 2005 informera om projektets resultat på möjligas mångsidiga sätt. Bland annat skall gruppen bidra med att sprida den informationsbroschyr som görs över projektet.

- *"Economic Instruments for Decoupling Environmental Pressure and Economic Growth"*

Projektet skall färdigställas under år 2005, och man strävar efter att redan på finansministrarnas vårmöte kunna presentera rapporten. Även ett seminarium kommer att hållas hösten 2005. Projektet kommer att evalueras i slutet av år 2005. Projektet är fokuserat på viktiga miljöutmaningar (klimat och sur nederbörd) och har nära koppling mot liknande arbete internationellt, bl.a. i OECD, EU och nordisk Ministerrådet

- *"Användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken i de nordiska och baltiska länderna för åren 2001-2005"*

Under år 2005 kommer projektets första del att färdigställas och andra del påbörjas. Projektet färdigställs år 2006. Utredningen skall bygga på och dra nytta av relevanta arbeten i andra instanser, inte minst inom OECD

- Gruppen kommer att påbörja en nordisk komperativ studie *"Den tänkta rollen för handeln med utsläppsrätter för växthusgaser i relation till övriga instrument"*. Arbetet planeras vara ett samarbetsprojekt med klimatgruppen. Projektet kommer att genomföras under år 2005. Detta för att projektet i god tid skall kunna avrapporteras och utgöra underlag för beredningen av fördelningsplanerna för nästa handelsperiod 2008-2012. Projektets totala budget är 700 000DKK, under förutsättning att klimatgruppen bidrar med 200 000 DKK, och att gemensamt sökta BU- medel beviljas.

- Gruppen kommer att lägga vikt vid att informationen om gruppens arbete fungerar på ett optimalt bra sätt. Man strävar efter att få rutin i det löpande informationsarbetet kring pågående projekt. Likaså kommer uppdateringen och förbättringen av gruppens hemsida att vara en prioritetsfråga under år 2005.

2. Uppfyllelse av MHP's mål, aktiviteter och förväntade resultat

Det grundläggande målet med arbete i miljö- och ekonomigruppen är att bidra till skapandet av en ekonomisk utveckling som bygger på hållbara produktions- och konsumtionsmönster där miljöbelastning och ekonomisk tillväxt inte kopplas samman. Gruppen skall genom att utvärdera och analysera erfarenheter av ekonomiska styrmedel sträva efter att medverka till underlag för beslutsfattande på området. Gruppen arbetar med bl.a. miljöekonomiska analyser, och strävar i sitt arbete efter att sprida information och analyser om centrala miljöekonomiska utmaningar i de nordiska länderna, i närområdena och internationellt (omfattar EU).

Gruppen har två pågående projekt:

- *Economic Instruments for Decoupling Environmental Pressure and Economic Growth* (Decoupling projektet) (påbörjades år 2001, avslutas år 2005)

- *Användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken i de nordiska och baltiska länderna för åren 2001-2005* (påbörjas hösten 2004 och avslutas under år 2006).

- Ett tredje projekt om *klimatfrågor* påbörjas under år 2005.

Alla tre projekt tangerar miljöhandlingsplanens mål om att skapa en ekonomisk utveckling och värderingar som bygger på hållbara produktions- och konsumtionsmönster och där miljöbelastningen inte är sammankopplad med ekonomisk tillväxt. Projekten är baserade/skall baseras på material från de nordiska länderna, och kan därför sägas vara till nordisk nytta. I projektet om ekonomiska styrmedel förväntas man även få erfarenheter från de baltiska länderna och vice versa. De båda nu pågående projekten handlar om styrmedel man kan använda sig av i miljöpolitiken, och sammanfaller därvid med miljöhandlingsprogrammet, där man säger att

man strävar efter att arbeta med att säkra utgiftseffektiviteten genom att kombinera olika styrmedel.

I det nya projektet om klimat, kommer man att försöka utreda vilka möjligheterna är att skapa en fungerande marknad för utsläppsrätter för växthusgaser – det är en av de viktigaste miljöpolitiska frågorna just nu i de Nordiska länderna. Frågan är kopplat till miljöhandlingsprogrammets målsättning: De nordiska länderna arbetar för att uppfylla Klimakonventionens överordnade och långsiktiga mål om att ”uppnå en stabilisering av koncentrationerna av drivhusgaser i atmosfären på ett nivå, som kan förhindra farlig meneskeskapt indvirkning på klimatsystemet.” Utsläppshandeln representerar en ny typ av ekonomisk styrning som förefaller att få en växande betydelse inom miljöpolitiken.

3. Gruppens konkreta aktiviteter som skall presenteras för ÄK-M och MR-M (samt ÄK-F och MR-F)

Gruppen strävar efter att arbetet skall vara av så hög kvalitet att det skall kunna presenteras för ÄK-M och MR-M, och likaså för finanssidans ämbetsmannakommitté och ministerråd. Man har planer på att om det är möjligt redan på våren 2005 kunna presentera ”Economic Instruments for Decoupling Environmental Pressure and Economic Growth” på finansministrarnas möte.

Rapporten om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken ges ut av miljö- och ekonomigruppen med två-tre års mellanrum. Varje rapport har ett specialkapitel med särskilt nordiskt intresse. Specialkapitlet i den sjätte rapporten analyserar möjligheter och hinder vid användning av ekonomiska styrmedel i de nordiska länderna. Utredningen skall bygga på och dra nytta av relevanta arbeten i andra instanser, inte minst inom OECD. Den första delen av rapporten skall omfatta förutom de nordiska även de baltiska länderna. Syftet med att även behandla de baltiska länderna i rapporten, är dels att beskriva även hur användningen av ekonomiska styrmedel sker i närområdet, och dels vill man ge de baltiska länderna en möjlighet att lära sig av de nordiska erfarenheter man har. Gruppen planerar att kunna presentera rapporten våren 2006.

Det tredje projektet gruppen planerar utföra under år 2005 är ett projekt om vilken roll handeln med utsläppsrätter för växthusgaser har i relation till övriga instrument. Regleringen av koldioxidutsläpp har hittills i huvudsak baserat sig på beskattning av fossila bränslen. Utsläppshandeln representerar en ny typ av ekonomisk styrning som förefaller att få en växande betydelse inom miljöpolitiken. För de flesta nordiska länder är detta första gången ett dylikt ekonomiskt instrument tas i bruk i miljöpolitiken. Men eftersom en utsläppshandel där endast vissa sektorer ingår måste kompletteras med andra instrument för att Kyoto målen skall nås är det möjligt att signifikanta ekonomiska effekterna även uppstår i den del av ekonomin som inte deltar i utsläppshandeln.

Projektet genomförs i två delar. Den första delen är en jämförande studie av hur mycket av Kyoto åtagandena de olika nordiska länderna tänker sig åstadkomma med utsläppshandel och hur mycket man tänker genomföra med andra instrument på de sektorer som står utanför utsläppshandeln. Analysen omfattar bakgrunden till att en viss balans har valts mellan den handlande och den icke-handlande sektorn samt vilka effekter som tagits med i de ekonomiska kalkylerna. Ytterligare kommer den första delen att analysera den fördelning av kvoter till olika sektorer och branscher som valts. Av speciellt intresse är frågan om vissa branscher har särbehandlats och på vilka grunder samt hur stram den totala fördelningen är i förhållande till branschernas uppskattade framtida utsläpp.

Den andra delen av projektet kommer att jämföra förhållandet mellan utsläppshandel och andra styrmedel som energi- och CO₂-skatter, avtal med speciella branscher, system för gröna certifikat och andra energi- och miljöpolitiska styrmedel. Speciellt kommer projektet att analysera de förändringar som gjorts eller föreslagits i energirelaterade skatter och stöd. Det är i synnerhet inom den handlande sektorn det blir aktuellt att se över samspelet mellan utsläppshandel och andra styrmedel. Genomförda och aviserade förändringar samt bakgrunden till dessa analyseras per land. Av särskilt intresse i detta sammanhang är givetvis förändringar i koldioxid- och elbeskattning.

Mycket material finns redan tillgängligt för studien i form av nationell lagstiftning, fördelningsplaner,

kommittébetänkanden samt utredningar. Men för att djupare analyser skall kunna göras bör även de underliggande ekonomiska analyserna som gjorts med ekonomiska modeller i de olika länderna analyseras och jämföras.

Den första delen av projektet kommer att genomföras under första hälften av år 2005. Den andra delen kommer att utföras under den senare delen av 2005. Eventuellt kommer ett seminarium i anslutning till detta projekt att arrangeras. På så sätt kommer projektet att kunna avrapporteras i god tid för att utgöra underlag för beredningen av fördelningsplanerna för nästa handelsperiod 2008-2012.

4. Gruppens konkreta inspel till internationella förhandlingar

Gruppens projektuppföljning skall vara kopplade till det internationella miljösamarbetet. Man bör vid val av projekt om möjligt koordinera det med arbeten som pågår i EU och OECD. Speciellt projektet ”Economic instruments for decoupling environmental pressure and economic growth” tog upp en problemställning som behandlats internationellt, bl.a. i EU och OECD. Även det nya klimatprojektet är kopplat till vad som händer i EU och OECD. Också projektet om ekonomiska styrmedel skall vid sidan av den konkreta kontakten med de baltiska länderna, bygga på och dra nytta av relevanta arbeten i andra instanser, inte minst inom OECD.

Många av gruppens medlemmar deltar i internationella sammanhang i möten och konferenser eller i arbetsgrupper. T.ex. i OECDs Ad Hoc Group on Sustainable Development og EUs ENVECO Group finns det medlemmar från miljö- och ekonomigruppen. Internationellt fungerar dessa tidigare nämnda grupper som ett möjligt forum att sprida och få kunskap och information som miljö- och ekonomigruppen kan ha användning för.

5. Informationsverksamhet

Miljö- och ekonomigruppen kommer att ytterligare sträva efter en bättre informationsspridning av sitt arbete i enlighet med informationsstrategin för det nordiska samarbetet för 2002-2004. Sekreteraren skall på gruppens uppmaning skriva en ”checklista” över åtgärder som gruppens medlemmar skall uppmärksamma. Listan kommer närmast att vara ett sammandrag av informationsstrategin.

Gruppen kommer i sitt arbete att lägga vikt vid att man hela tiden informerar internt och vid behov externt om projekt och dess framåtskridande. Redan i formuleringen av offertbrev måste informationsinsatsen poängteras. Man skall sträva efter att öka användningen av pressmeddelanden för att även via media öka informationen.

Gruppens webb- sida skall utvecklas och uppdateras av sekreteraren. På webb- sida skall information ges om projekt, både färdiga och pågående. Framförallt skall resultaten av projekten beskrivas. Sidan skall ge lättillgänglig information om gruppens arbete till både medlemmarna själva, departementen, NMR: s tjänstemän, samt till utomstående personer. Man vill gärna även med sin information nå frivilligorganisationer.

6. Samarbete med andra grupper och sektorer

Miljö- och ekonomigruppens tvärsektoriella karaktär meför att ett samarbete mellan arbetsgrupperna är eftersträvansvärd. På så sätt skulle gruppens miljöekonomiska kunnande även kunna utnyttjas i andra arbetsgruppers arbeten.

”Economic instruments for decoupling environmental pressure and economic growth”. Klimatgruppen har bidragit med 50 000 DKK. Både klimatgruppen och miljöövervakings- och datagruppen är representerade i projektets referensgrupp. Klimatgruppens närvaro i referensgruppen är viktig med tanke på de den ämneskunskap de besitter. Miljöövervakings- och datagruppen förväntas bidra med sin specialkunskap på dataområdet.

”Användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken i de nordiska och baltiska länderna för åren 2001-2005”. De övriga arbetsgrupperna kommer att informeras om att arbetet påbörjas.

”Den tänkta rollen för handeln med utsläppsrätter för växthusgaser i relation till övriga instrument”. Projektet planeras vara ett samsarbetsprojekt med klimatgruppen för att gruppen skall kunna bidra med sin sakkunskap inom klimatområdet.

7. Projektkatalog

Det hänvisas till den projektkatalogen som finns på gruppens hemsida. Projekten beskrivs med följande information:

- Projektets namn
- Kontaktpersoner
- Tidsfölopp
- Deltagande land
- Arbetsgrupp
- Projektgrupp
- Koppling till det nordiska miljöhandlingsprogrammet, mål och förväntade resultat
- Koppling till strategin för hållbar utveckling
- Kort beskrivning
- Förslag till distribution (Formidlingsförslag)
- Samarbetsrelationer, andra arbetsgrupper och sektorer
- Sökord

8. Gruppens sammansättning

Miljö- och ekonomigruppen har en tvärsektoriell sammansättning med en medlem från både miljö- och finanssidan från varje land. Gruppens medlemmar bidrar till att ett konkret samarbete är möjligt att idka på ämbetsmannanivå, både inom miljö- och finansfrågor, likaså tvärsektoriellt. Medlemmarna förmedlar nationella synpunkter som är viktiga i gruppens arbete, och genom medlemmarnas aktiva arbete förankras även rapporterna och övrigt arbete nationellt. Pågående projekt har referensgrupper som övervakar sakinnehållet i projekten.

Miljö- och ekonomigruppen mandat finns på gruppens hemsida (<http://www.norden.org/miljoe/Miljo-okonomi/mandat/sk/index.asp>), likaså medlemmarna (<http://www.norden.org/miljoe/Miljo-okonomi/medlemmer/sk/index.asp>). Miljö- och ekonomigruppen är rådgivande i förhållande till ämbetsmannakommittéerna för miljö och för finans, vilka godkänner gruppens arbetsprogram, budget och projektförslag.

9. Budget för arbetsprogrammet

Nedan presenteras miljö- och ekonomigruppens budgetförslag för år 2005, totalt 1 105 000 DKK. Såsom under tidigare år söks det budgetmedel från båda miljö- och finanssektorn, dvs. 552 500 DKK/sektor. Budgeten är högre än under tidigare år, beroende på att gruppen inte kunnat söka budgetmedel via närområdesprogrammet för projektet ”Ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken” år 2004. För att täcka detta, har budgetposten för år 2005 höjts. Om det beviljas sökta BU-pengar för år 2004, kan denna budgetpost minskas och budgetmedel som uppskattas sökas för projektet för år 2006 justeras nedåt.

För sekretariatverksamheten har finanssektorn våren 2004 beviljat 162 500 DKK för år 2005.

Tematisk uppställning av budgeten

Uppdelning av budgeten enligt de tre tema som finns i miljöhandlingsplanen;

Projekt som berör Norden	75 %
Projekt som berör det nordiska närområdet	15 % ¹
Projekt som berör Europa/övriga länder	10 % ²

BUDGET	Budget 2005	Uppskattat behov 2006
	DKK	DKK
Sekretariat, totalt	325 000	325 000
- Lön	170 000	170 000
- Resor	40 000	40 000
- Adm. kostnader	50 000	50 000
- Oförutsedda utgifter/seminarium	65 000	65 000
Projekt, totalt	780 000	595 000
- Forts. projektet ”Economic Instruments for Decoupling Environmental Pressure and Economic Growth” ³	200 000	
- Evaluering av projektet ”Economic Instruments for Decoupling Environmental Pressure and Economic Growth”	30 000	
- Forts. projektet ”Ekonomiska styrmedel i styrmedel i de baltiska och nordiska länderna” ⁴	350 000	225 000
- Evaluering av projektet ”Ekonomiska styrmedel i de baltiska och nordiska länderna”		20 000
- Nytt projekt, ”Den tänkta rollen för handeln med utsläppsrätter för växthusgaser i relation till övriga instrument” ⁵	200 000	
- Nya projekt för år 2006		150 000 + 200 000
TOTALT	1 105 000	920 000

¹ Omfattar projektet ”Ekonomiska styrmedel i de baltiska och nordiska länderna”, samt delvis projektet projektet ”Economic Instruments for Decoupling Environmental Pressure and Economic Growth”

² Omfattar projektet , ”Den tänkta rollen för handeln med utsläppsrätter för växthusgaser i relation till övriga instrument”

³ År 2001-2005, totalbudget 1 662 000 DKK

⁴ År 2004-2006, totalbudget 800 000 DKK. Om sökta medel (225 000DKK) från BU-puljen beviljas för år 2004, söks enbart 250 000 DKK för år 2005 och 100 000 för år 2006.

⁵ År 2005, totalbudget 700 000 DKK. Klimatgruppen bidrar med 200 000 DKK, och 300 000 DKK söks gemensamt för projektet från BU-medel.